

Nr 166.

Ankom till riksdagens kansli den 8 juni 1943 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utbyggnad av skolhemmet Hammargården i Stockholms län m. m.

(3:e avd.)

1:o) **Utbyggnad av skolhemmet Hammargården.** I propositionen nr 281 har Kungl. Maj:t, under punkten 1 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för den 21 maj 1943, föreslagit riksdagen medgiva, att den del av det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade reservationsanslaget (B) till vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl., som beviljats för uppförande av skolhem å kronoegendomen Lindhult i Örebro län, må i stället i mån av behov tagas i anspråk för utbyggnad, i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen förordad förslag, av skolhemmet Hammargården i Stockholms län.

Ifrågavarande anslag anvisades med ett belopp av 647,000 kronor, varav 461,000 kronor avsågs för uppförande i huvudsaklig överensstämmelse med ett av socialstyrelsen framlagt förslag av berörda skolhem å Lindhult, vilket skulle rymma omkring 30 elevplatser.

Sedan *socialstyrelsen* den 8 mars 1943 gjort framställning rörande uppförande snarast möjligt av skolhemmet å Lindhult, varöver 1942 års skyddshemsutredning avgivit utlåtande, har styrelsen i skrivelse den 3 maj 1943 såsom alternativ till Lindhultsförslaget framlagt ett förslag till uppförande av ett nytt elevhem vid Hammargården, avsett för 30 elever.

Styrelsen framhåller inledningsvis, att fördelen med det nya förslaget skulle vara, att byggnadskostnaderna bleve avsevärt lägre, att personal- och driftkostnaderna likaledes kunde minskas och att skolundervisningen kunde bedrivas efter mera rationella linjer än som vore möjligt vid de små skolhemmen. Nackdelarna vore, att det upptagningsområde, för vilket Lindhultshemmet avsetts, finge längre färdevägar till Hammargården och att den hemliknande prägel, som borde eftersträvas, kunde äventyras, när Hammargården skulle hysa sextio skolelever i stället för som nu trettio.

Vinsten i anläggningskostnad enligt Hammargårdsalternativet uppskattar styrelsen till 218,000 kronor och i årliga avlönings- och driftkostnader till 5,000 kronor, respektive 4,000 kronor.

Departementschefen har för egen del anfört följande.

Behovet av nya platser inom skyddshemsorganisationen har som socialstyrelsen vid upprepade tillfällen framhållit blivit alltmera trängande. Jag har under sådana förhållanden ansett mig nödsakad att upptaga till prov-

ning, hur en utbyggnad av organisationen under nuvarande förhållanden lämpligast borde äga rum. Önskvärt vore uppenbarligen att utvidgningen finge en provisorisk karaktär. Det är nämligen min förhoppning att det höga antalet skolhemselever skall visa sig vara en mera övergående krisföreteelse och att alltså platsbehovet skall efter hand nedgå. Socialstyrelsen har i sin skrivelse den 8 mars 1943 föreslagit, att frågan skulle lösas därigenom, att det för gossar avsedda skolhemmet å kronoegendomen Lindhult, vartill riksdagen redan beviljat medel, skulle omedelbart få uppföras.

Skolhemmet å Lindhult är avsett att ersätta skolhemmet Åkerby, som befinner sig i ett mycket bristfälligt skick och vilket skulle nedläggas, sedan Lindhultshemmet vore taget i bruk. Socialstyrelsens förslag innebär, att Åkerbyhemmet bibehålles även sedan Lindhultshemmet uppförts så länge som nu rådande överbeläggning förekommer å skyddshemmen för gossar.

I skrivelse den 3 maj 1943 har socialstyrelsen framlagt ett alternativt förslag i ämnet. Enligt detta skulle behovet av nya skolhemsplatser tillgodoses genom en utbyggnad av skolhemmet Hammargården i Stockholms län, som därigenom skulle erhålla 60 vårdplatser, medan nuvarande platsantalet är omkring 30.

Beträffande sistnämnda förslag vill jag till en början framhålla, att det samma remitterats till byggnadsstyrelsen, som ännu icke däröver avgivit utlåtande. Under förutsättning att byggnadsstyrelsen anser sig kunna godtaga de till förslaget hörande kostnadsberäkningarna, synes det tydligt, att det nya förslaget i förhållande till det tidigare erbjuder vissa fördelar. Dessa ligga främst på det ekonomiska planet, i det såväl kostnaderna för de nya platsernas anordnande som ock de årliga kostnaderna för avlöningar och drift komma att ställa sig väsentligt lägre enligt Hammargårdsalternativet än enligt Lindhultsförslaget. Därtill kommer, att undervisningen blir avsevärt lättare att ordna på ett tillfredsställande sätt vid ett skolhem av den storlek, som nu planerats vid Hammargården, än vid ett hem av mindre typ.

Nackdelarna med det nya alternativet bestå däri, att å ena sidan åt en anstalt med 60 vårdplatser svårigen kan givas den hemliknande karaktär, som är önskelig för ett hem av denna art, och å andra sidan upptagningsområdet för ett hem med detta platsantal måste bli jämförelsevis stort. Utan att underkänna betydelsen härav är jag dock i likhet med socialstyrelsen av den uppfattningen, att fördelarna med Hammargårdsalternativet äro större än olägenheterna. Så snart byggnadsstyrelsens yttrande inkommit, har jag för avsikt att upptaga ärendet till fortsatt beredning. Om härvid inga nya förhållanden framkomma, som tala emot en utbyggnad av Hammargården på det sätt, som socialstyrelsen föreslagit, ämnar jag förorda en sådan utbyggnad. Kostnaderna härför torde böra bestridas av de medel, vilka tidigare anvisats för uppförande av nytt skolhem vid Lindhult. Riksdagens medgivande härtill måste givetvis inhämtas.

Skulle vid närmare prövning utbyggnaden av Hammargården te sig mindre lämplig, bör enligt min mening Lindhultshemmet omedelbart uppföras.

Då jag utgår från att den nya avdelningen vid Hammargården icke skall kunna tagas i bruk före den 1 juli 1944, behöva icke för nästa budgetår anvisas ytterligare medel i anledning av den personalökning, som efter tillkomsten av denna avdelning blir erforderlig. Ej heller anser jag mig nu böra i detalj taga ståndpunkt till av socialstyrelsen berörda frågor rörande det blivande personalbehovet vid nämnda hem. Omförmälda spörsmål torde få behandlas i samband med prövningen av behovet av anslagsmedel för statens skyddshem under budgetåret 1944/45.

Utskottet har icke kunnat undgå att hysa en viss tvekan om lämpligheten ur vårdsynpunkt av ett skolhem av den storlek, som Hammargården enligt det föreliggande förslaget skulle erhålla. Utskottet delar emellertid departementschefens uppfattning, att Hammargårdsalternativet under nuvarande förhållanden är att föredraga.

Under återopande härav får utskottet, som alltså funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, hemställa,

att riksdagen må medgiva, att den del av det å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1940/41 anvisade reservationsanslaget (B) till vissa byggnadsarbeten vid statens yrkeshem samt skol- och yrkeshem m. fl., som beviljats för uppförande av skolhem å kronoegendomen Lindhult i Örebro län, må i stället i mån av behov tagas i anspråk för utbyggnad, i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet över socialärenden för den 21 maj 1943 förordat förslag, av skolhemmet Hammargården i Stockholms län.

2:o) Bidrag till Stockholms kyrkliga skyddshemsförening för täckande av inköpskostnaderna för vissa inventarier vid skyddshemmet Hornö m. m. Kungl. Maj:t har (punkt 2) föreslagit riksdagen medgiva, att Stockholms kyrkliga skyddshemsförening må till bestridande av kostnaderna för inköp av vissa inventarier vid skyddshemmet Hornö från det för budgetåret 1942/43 anvisade förslagsanslaget till bidrag till driften av icke-statliga skyddshem tillerkännas ett bidrag av 3,400 kronor.

Stockholms kyrkliga skyddshemsförening har anhållit om statsbidrag för bestridande av kostnaderna för inköp av möbler till sammanlagt fyra rum vid det av föreningen ägda skyddshemmet Hornö.

Socialstyrelsen har med eget yttrande överlämnat föreningens framställning. Jämväl *statskontoret* har avgivit utlåtande i ärendet.

Departementschefen har anfört följande.

De inventarietköp, som avses i förevarande framställning, torde hava varit nödvändiga för upprätthållande av verksamheten vid skyddshemmet. Med hänsyn härtill och då föreningen saknar medel för gäldande av kostnaderna för dessa köp, vilka avsevärt överstiga hemmets normala utgifter för inventarieanskaffning, synes det påkallat att föreningen för ändamålet — utöver eljest för skyddshemsverksamheten utgående statsbidrag — erhåller ett särskilt bidrag av statsmedel. Bidragsbeloppet torde lämpligen böra bestämmas till 3,400 kronor och bidraget torde få utgå från det för innevarande budgetår anvisade förslagsanslaget till bidrag till driften av icke statliga skyddshem.

I detta sammanhang har departementschefen anmält uppkommen fråga rörande *fastställande av byggnadsvärdet å det Göteborgs stad tillhöriga skyddshemmet Fagared*.

Enligt vid fjolårets riksdag antagna ändrade grunder för bidrag till driften av icke statliga skyddshem erhålla städerna Stockholm och Göteborg i

motsats till vad tidigare varit fallet för tiden 1 januari 1943—31 december 1944 årligt statsbidrag till underhåll av skyddshemsbyggnaderna motsvarande 2 procent av byggnadernas värde. Värdet av byggnaderna vid skyddshemmet Fagared uppskattades till 750,000 kronor.

I anledning härav har inom socialdepartementet utarbetats förslag till nytt avtal mellan Kungl. Maj:t å ena sidan och Göteborgs stad, å den andra, avseende stadens skyddshemsverksamhet under åren 1943 och 1944. I detta förslag har byggnadsvärdet å skyddshemmet Fagared upptagits till 750,000 kronor.

I ett över avtalsförslaget avgivet yttrande hava stadsfullmäktige i Göteborg förklarat sig godkänna förslaget dock under förutsättning att byggnadsvärdet å nämnda skyddshem höjdes till 850,000 kronor.

Departementschefen har i detta ärende för egen del anfört följande.

Enligt vad jag under hand inhämtat från socialstyrelsen är styrelsen av den uppfattningen, att den av staden sålunda ifrågasatta höjningen av byggnadsvärdet måste anses fullt skälig. Med hänsyn därtill har jag för avsikt att, därest riksdagen ej däremot framställer erinran, föreslå Kungl. Maj:t att vid fastställande av berörda avtal bestämma byggnadsvärdet å skyddshemmet Fagared till det av Göteborgs stad begärda beloppet.

Utskottet. Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att riksdagen må medgiva, att Stockholms kyrkliga skyddshemsförening må till bestridande av kostnaderna för inköp av vissa inventarier vid skyddshemmet Hornö från det för budgetåret 1942/43 anvisade förslagsanslaget till bidrag till driften av icke statliga skyddshem tillerkännas ett bidrag av 3,400 kronor.

Stockholm den 8 juni 1943.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson* i Malmö, *Lindström, Bernhard Nilsson, Bäckström, Sven Larsson, friherre De Geer, Gillström, von Heland, Wiklund, Ekströmer* och *Johan Eric Ericson*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Skoglund* i Doverstorp, *Eriksson* i Stockholm, *Andersson* i Prästbol, *Ward, Isacsson, Hansson* i Rubbestad, *Andersson* i Södergård, *Bergström, Lindholm, Barnekow* och *Eriksson* i Frågsta.